

ὅτι μία κριτική ἀπηλλαγμένη ἀβρότητας, καὶ μία κριτική ἐλεύθερη ἀπὸ ψευδεῖς κοινωνικὰς ὑποχρεώσεις, δὲν θὰ εἶνε δυνατὸν, λαμβάνουσα ἀφετηρίαν ἀπὸ τὸ ἄγνόν τοῦ λαοῦ μας καὶ παρθένον αἰσθημα, καὶ σταματῶσα ἐκεῖ ὅπου τὸ αἰσθημα αὐτὸ καλλιεργεῖται καὶ εὐρύνεται, καὶ φέρῃ σωτήρια ἀποτελέσματα, ἀφοῦ θὰ εἶνε ἰκανὴ καὶ βάλῃ τὸν καθέναν μας (ἐάν δὲν εἶνε ἐννοεῖται) εἰς τὴν θέσιν του.

Μὲ τὴν ἐλπίδα λοιπὸν ὅτι τὸ φιλικόν μου αὐτὸ γράμμα θὰ δώσῃ τὸ σύνθημα τῶν ὡραίων ἀλλὰ καὶ τῶν ὀρθῶν πλέον λόγων, σὰς σφίγγω θερμὰ τὸ χέρι.

ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟΝ :

ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΘΑΥΜΑΣΤΑΣ ΤΟΥ « ΑΡΑΜΗ

Θὰ ἐφαίνετο πολὺ φυσικόν, καὶ θὰ ἐφαίνετο πολὺ εὐλογητὸν ἂν ἐγώ, ἐξ ἀ-φορμῆς τῆς ἐργασίας ποῦ ὁ Ἄραμης μας παρουσίασεν, ἔλεγα:

Ἐλάτε γνωστοὶ καὶ ἀγνωστοὶ καὶ τραγουδήσωμεν τοῦ Ἄραμη τὸ τραγοῦδι— τὸ τραγοῦδι τὸ βγαλμένον ἀπὸ τ' ἀγκάλιασμα τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μετὰ τὴν βαθυ-τέραν σκέψιν· σὺν τὸ τραγοῦδι τῆς Ἀγάπης καὶ σὺν τὸ τραγοῦδι τοῦ Νοῦ, σὺν τὸ τραγοῦδι τῆς Παλληκκριας καὶ σὺν τὸ τραγοῦδι τῆς Σοφίας, ποῦ ἀφιερωμένον εἶνε σὲ κάθε τῆς Ζωῆς Ἡρώα. Ἀλλὰ τὸ τραγοῦδι αὐτὸ δὲν ὑπάρχει, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει καὶ ὁ Ἡρώας.

Πρέπει πρῶτα καὶ τὸν εὐρωμεν. Καὶ ὁ Ἡρώας αὐτός, δὲν εἶνε ἐκεῖνος βέβαια ποῦ παρουσιάσθηκεν εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Παρνασοῦ, ἢ εἰς τὸ Β. Θέατρον, ἢ ὅπουδήποτε ἄλλου καὶ ἂν παρουσιασθῇ ἀκόμη. Ὅχι· ὄχι κύριοι σεῖς τῶν στενῶν ἀντιλήψεων, καὶ κύριοι τῶν εὐκόλων ἐπευφημιῶν, καὶ κύριοι τῶν τρανῶν παραζη-γῆσεων. Ἐκμάκατε λάθος. Παράκκιστοι αἱ κρίσεις σας, παράκκιστοι οἱ προφητικοὶ σας λόγοι. Μὴ πᾶτε παραπέρα· μὴν ἐξαντλήσετε περισσότερο τὸ εὐφημολόγιόν σας, ἀφοῦ ἔμπορεῖ σὲ μίαν ἄλλην περίστασιν καὶ θεωρηθῆ χρησιμώτερον.

Τὰ εἶπατε ὅμως ὡραία ἕως τῶρα, καὶ τὴν ἀλήθειαν. (ὅτι ἤθελα ὅμως καὶ ἰδεῖν πῶς θὰ εἶναι δυνατὸν, τῶρα ποῦ ἡ πρώτη τοῦ ἐνθουσιασμοῦ σας ὁρμὴ ἐπέρασε, καὶ καὶ δικαιολογήσητε κάπως ὅλον τὸν περὶ τὸ ἔργον τοῦ Ἄραμη θόρυβον.

Ἄς ἰδοῦμεν.

Ἀλλὰ σὰς ἐρωτῶ ἐγὼ πρῶτον, διὰ καὶ εὐκολύνω τὴν ἀπολογίαν σας.

Καὶ πρῶτον ἐσένα καὶ Γαβριηλίδη :

Τὸν Ἄραμη τὸν ἤκουσας ; Καὶ βέβαια καὶ ἀφοῦ ἐξίφερες περὶ τοῦ ἔργου του καὶ γνώμην.

Ἄφοῦ λοιπὸν τὸν ἤκουσες, καὶ ἀφοῦ γνωρίζεις τί εἶνε τὸ δημοτικὸν τραγοῦδι, καὶ ἀφοῦ γνωρίζεις τί εἶνε ἡ Ρωμηροσύνη, καὶ ἀφοῦ γνωρίζεις τί θὰ εἴπῃ Ῥωμαϊκὴ ψυχὴ, πῶς ἀποφαινέσκει διὰ τὸ ἔργον τοῦ Ἄρακη: Ὅτι ἐν πίσθηματικῇ οὕτως εἰπεῖν συνάντησις τοῦ Ἄρακη, καὶ τοῦ Ναζου. — ἀλλὰ δὲν ἐφθάνεν ὁ Ἄρακης μόνον, ἢ θεωρεῖς τόσον πολὺτιμον καὶ τοῦ Ναζου τὴν συνεργασίαν— εἶνε συμβολικωτάτη ἐγκυμονουμένης δημιουργικῆς ἑλληνικῆς μυθίας; ἢ Αὐτὸ θὰ εἴπῃς; Δὲν ἔμπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ πιστεύσῃ βέβαια.

Καὶ ὅμως τὸ εἶπες! Καὶ ὅμως τὸ ἔγραψες, μὲ μεγάλα μεγάλα μάλιστα γράμματα!

Ἄλλὰ πιστεύεις πραγματικῶς ἄραγε ὅτι ὁ Ἄρακης ὅπως καὶ ὁ Ναζος, εἶνε εἰς θέσιν νὰ θέτουν τὰς βάσεις πρὸς δημιουργικὴν Ἑλλ. μυθίαν; ἢ ἀποθηματικὴν Ἄρακη καὶ Ναζου συνάντησις, αὐτὸ πραγματικῶς ἔμπορεῖ νὰ συμβαλίσῃ, ἢ ἀπὸ κοινωνικὴν ἀπλῶς ὑποχρέωσιν—τί εἶδος ὑποχρέωσις ἀλλοίμονον εἶνε αὐτῆ—ἐγραψες ὅτι ἐγραψες;

Ὅποιον ὅμως καὶ ἂν εἶνε τὸ ἐλαττέριον, μοῦ εἶνε εὐδιόφορον ἰδέσθω τὸ ἀποτέλεσμα· καὶ τὸ ἀποτέλεσμα αὐτὸ εἶνε λυπηρὸν, εἶνε ἀπαλπιστικὸν διὰ καθ' ἓνα ποῦ νοιῶμαι κἄτι τί μέσῃ του, καὶ ποῦ τὸ κἄτι αὐτὸ — ὁ πόθος νὰ ἴδῃ ἐλευθερίαν μίαν ἡμέραν ν' ἀγκυλιώσῃ σιταρὰ καὶ μεγαλόπρεπα ἡ Ἑλληνικὴ Ψυχὴ καὶ τὴν ἐλαχίστην τῆς ζωῆς του ἐκδήλωσιν—ἐστὶ νιατρὰ παρεξηγεῖται. Καὶ ἐσένα κ Χάρη Ἡμερίνης, ὁ ὅποιος πιστεύεις—ἢ θέλεις νὰ πιστεύῃ;—ὅτι εἶπε καὶ ὁ Ἄρακης τὴν Ἀποκάλυψιν του, ἢ ὅποιος, ὅπως καθε ἀποστολὸν, τὴν διατάξῃ ἀνὰ γυρίσῃ τὸν κόσμον καὶ νὰ κηρύξῃ, καὶ ὁ ὅποιος πιστεύεις—ἢ θέλεις νὰ πιστεύῃς— ὅτι ὁ αὐτόσον λεπτός, καὶ τόσον εὐσυνειδητός, τεχνίτης— εἶνε φράσεις ἰδικαί σου—*θέτι τὸ ἀντίτερον ζήτημα τῶν δημοτικῶν μας τραγοιδιῶν εἰς τὴν Ἑλλάδα*, καὶ ὁ ὅποιος ἀμφιβάλλεις μάλιστα ἂν τὸ ἔργον αὐτὸ τοῦ Ἄρακη ἔμπορεῖ νὰ εὖρῃ ἱκανοῦ;—ἐκ τὸν Ἄρακη θὰ ἐννοεῖς βέβαια— συννεχιστάς, ἐσένα ἐρωτῶ, ἂν εἴσῃ πεπεισμένος κατὰ βεβαίως ὅτι ἡ ἐμφανίσις τοῦ Ἄρακη, μᾶς ἐξετύλιξε τέλος πάντων—διὰ νὰ μεταχειρισθῶ τὴν φράσιν σου καὶ πάλιν—τὴν κλωστήν ἐνὸς ὄνειρου;

Καὶ ἐσένα ἐρωτῶ, κριτικῆ τῆς Ἑστίας, καὶ ἐσένα, *ψυχολόγος τῶν δημοτικῶν μας ἀσμάτων*, ὅπως καὶ ἐσθ; ὅλους ποῦ τόσον πλούσιον ἐφανίσκατε εἰς ἰσχυρὰς φράσεις καὶ τόσον γενναϊόθεροι εἰς ἐγκωμιαστικὸν λόγον, ἀλλὰ καὶ τόσον ἄστοχοι εἰς ὀρθὰς κρίσεις, ἐρωτῶ ἐσθ, ἂν εὐσυνειδητὰ πιστεύετε ὅτι ὁ Ἄρακης αὐτὸς μετέφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα τὴν πατρίδα μας—κύριε κριτικῆ τοῦ Ἄστον;—ἢ ἂν ὁ Ἄρακης πράγματι ἐξεκαθάρισεν τὰ δημοτικὰ μας τραγοῦδι καὶ τὰ παρουσίασε—κύριε *ψυχολόγος τῶν δημοτικῶν ἀσμάτων*—τόσον ἀληθῆ ἔσον ἰσχυρὰ, ἢ ἂν εἰς αὐτόν—κύριε κριτικῆ τῆς ἀ' Ἀνατολῆς—ἔμπορεῖ ν' ἀντιπρὶ ἡ τιμῇ ὅτι κερδῶτος αὐτός συνέλαβε τὸ ἰσχυρὸν τοῦτο ὄνειρον, ἢ—κύριε τεχνικῆ τῆς Ἑ-

στίας—*ἂν μόνος ὁ Ἄραμης αἰῶς ἐξήγειρε τὴν κοιμωμένην μέσα μας ἀγάπην πρὸς τὴν δημώδη Ἑλλ. ποιήσιν καὶ τὴν μουσικὴν.*

Καὶ θὰ ἤθελα μὲς καὶ ἐγὼ νὰ ἐρτάσω τὸ προμήνημα αὐτὸ τῆς δημιουργίας Ἑλληνικῆς πλέον μουσικῆς· μὲς σὺ καὶ ἐγὼ νὰ ἐνθουσιασθῶ, μὲς σὺ νὰ χαιρετίσω τὸν ἀποστολεὶν καὶ τὸν κήρικα, ἂν μέτρα μου δὲν ἐρώλιαζαν αἰσκέψεις καὶ οἱ πόθοι ἐκεῖνοι, ποῦ δὲν ἀνγνωρίζουν λαριβῶς; ἔνα τέτοιον ἐνθουσιασμόν, ποῦ δὲν με μεταφέρουν σὲ τέτοιον εἶδος ὄνειρα.

Ἄλλὰ τὸ ὄνειρον τοῦ Ἄραμη ποῖον εἶνε; καὶ ποῖον τὸ ἔργον του;

Τὸ ἔργον τοῦ Ἄραμη!

Πῶς ὅμως ἀντιλαμβάνεσθε σεὶς μὲν τοιαύτην ἐργασίαν, ὥστε νὰ ἔχετε τὸ θάρρος—μὲ τὴν εὐκολίαν τῆς κατὰ συνθήκην κριτικῆς—νὰ μας τὴν χαρακτηρίζετε ὡς ἀποστολικῆς ἀποκαλύψης;

Ὁ Ἄραμης ἐζήτησε νὰ μας γνωρίσῃ τὸ δημοτικὸν μας τραγοῦδι. Ἄγιος ὁ σκοπὸς του.

Ἄλλὰ μὲς παρουσιάζει πραγματικῶς, ὅπως ἔπρεπε, τὴν δημοτικὴν μας μελωδίαν;

Ὅχι, ἀφοῦ ἐφάνη ὅτι δὲν ἔχει τὰ ἐρόδικα νὰ τὸ κάμῃ.—Ὅπως τὰ ἐρόδικα αὐτὰ δὲν τὰ ἔχει οὔτε ὁ Ducoudray, μὲ τὴν συνεργασίαν τοῦ ὁποίου μὲς παρουσίασεν ὁ Ἄραμης μερικὰς μελωδίας, οὔτε ὁ Σκαρπας, ὁ ὁποῖος ἐναρμόνισε εἰδικῶς (τί νὰ σημαίῃ τὰ αὐτὸ τὸ εἰδικῶς) διὰ τὸν Ἄραμην, ἔνα-δύο ἀπὸ τὰ τραγοῦδια αὐτὰ.

Χωρὶς λοιπὸν νὰ θέλω ἐδῶ ν' ἀμφισβητήσω, κύριε Γαβριηλίδη, ἂν ὁ Ἄραμης δίδει ἢ ὄχι τὴν ἀρχὴν τῆς δημιουργίας Ἑλλ. μουσικῆς—αὐτὸ δὲ εἶνε ἀστειότης ποῦ μόνον εἰς τόπον ἐξωφρενικῶν παρεξηγήσεων εἰς κάθε τῆς Τέχνης ζήτημα, ἢ μπορεῖ νὰ ληρθῇ ὑπὸ σοβαρὰν ἔποψιν—θέλω νὰ ἐξετάσω ἂν ὅ,τι μὲς παρουσιάζει ὁ Ἄραμης, τὸ παρουσιάζει μὲ τὴν εὐσυνειδησίαν τοῦ τελείου καλλιτέχνου.

Πρόκειται λοιπὸν ἐδῶ διὰ κατὰ τι πολὺ ἀπλούστερον ἀκόμη ἀπὸ τὴν δημιουργίαν Ἑλληνικῆς μουσικῆς. Πρόκειται διὰ τὸ ἀγνὸν δημοτικὸν μας τραγοῦδι τὴν πρώτην δηλ. ἀκόμη ὕλην. Καὶ αὐτὸ μὲς ἐνδιαφέρει ἐδῶ.—Τὸ πῶς τῶρα ἔνα τέτοιο τραγοῦδι, θὰ χρησιμεύσῃ ὡς ἡ πρώτη ὕλη διὰ τὴν δημιουργίαν Ἑλλ. μουσικῆς, θὰ τὸ ἴδῃτε εἰς τὴν ἐμβριθῆ περὶ «Ἑθνικῆς μουσικῆς» μελέτην τοῦ κ. Γ. Λαμπιλέτ, δημοσιευμένην εἰς τὰ Παναθηναϊκά τοῦ παρεσμένου ἔτους.

Ἡ πρώτη λοιπὸν αὐτῆς ὕλης, ὅπως μὲς τὴν παρουσιάζει ὁ Ἄραμης, ἔχει τόσην ψευτικὴν μέτρα τῆς, καὶ τόσην παρεξήγησιν, ὥστε ἡ ὀλίγη τυχὸν ἀλήθεια ποῦ θὰ ἢμποροῦσε κανεὶς νὰ διακρίνῃ, χάνεται ὀλότελα σχεδὸν μέτρα εἰς τὸ παρερμηνευμένον τῆς πρώτης αὐτῆς ὕλης χτένισμα.

Καὶ πρῶτον: Ψευτικὰ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς δημοτικῆς μας μελωδίας—Διότι

ὁ Ἄραμη ζήσας τόσα ἔτη ζῶ, μορρωθεὶς εἰς ἓνα ζῆνον περιβάλλον, καὶ ἔπηρεκ-
σθεις φυσικὰ ἀπ' αὐτό, δὲν ἔμπορεῖ νὰ κρίθῃ. Ἔξ ἀπὸ τῶν ζῶντων τῶν Που-
νῶν μας, καὶ δὲν ἔμπορεῖ καὶ τὰ τραγούδια τῶν βουδῶν αὐτῶν νὰ νοιώσῃ.

Καὶ ὅταν τὴν γοητευτικὴν ἀγνότατα ἐνὸς τοιαύτου περιβάλλοντος δὲν εἶνε
εἰς θέσιν ἕνας εὐρύτατα νὰ κρίθῃ, πῶς θὰ ἔμπορεῖ καὶ νὰ μάς τὴν ἀρμονίωσῃ;
Καὶ ἔτσι ἤκουσα, ὅπως ἀκούσατε καὶ σεῖς. Ὁ κύριος τῶν ἀρεθίων θεματικῶν,
ὅλας ἐκεῖνας τὰς λιποθυμίας τῆς φωνῆς ὅλων τῶν λεπτῶν καὶ τεχνικῶν εἰς ἓνα
κλείσιμον τῆς φράσεως αἴφνης χαρακτηριζάν, ποῦ ἔμπορεῖ νὰ εἶνε ὡρτικὸν *offitti di*
scuola, ἀλλὰ ποῦ δὲν ἔχουν νὰ κέρουν μὲ τὸ ἀγνὸν καὶ παρθένον τῆς δημοτι-
κῆς μας μελωδίας αἰσθημα.

Ψευτικὰ ὕστερα—καὶ ψευτικὰ πολλὰ—εἰς τὸν τρόπον μὲ τὸν ὅποιον εἶνε
ἐνκρονονομένη τὰ τραγούδια μας ἀπὸ τὸ. Διότι ὁ *Hincouidray* καθὼς καὶ ὁ *Σαμά-*
ρας, εἶνε ζῆνοι πρὸς τὴν ψυχὴν τῆς δημοτικῆς μας μελωδίας, καὶ ζῆνοι φυσικὰ
καὶ πρὸς τὴν ἀρμονίαν ποῦ ἡ ψυχὴ αὐτὴ κρῖβει μέσα της. Τοῦς λείπει τέλος τὸ
ιδιαιτέρον ἐκεῖνο αἰσθημα, ποῦ μὲ τὸ πλοῦσις τῆς τέχνης μέσα θὰ καθορίσῃ τὴν
ἀρμόζουσαν εἰς τὴν φύσιν τοῦ δημοτικοῦ μας τραγουδιοῦ ἀρμονίαν.

Ὡστε βλέπετε ὅτι ὁ Ἄραμης μὲ τὴν συναργασίαν τοῦ *Hincouidray* καὶ
τοῦ *Σαμάρα*, μάς παρουσίασε τὸ Ἐθνικὸν μας τραγούδι ἐλότεια σκαδῶν παρι-
ζηγημένον.

Αὐτὸ εἶνε λοιπὸν τὸ ἔργον τοῦ Ἄραμη, ποῦ ὄχι μόνον τόσον ἀδυνατεῖτε,
ἀλλὰ καὶ ποῦ μὲ τόσην ἀφέλειαν πιστεύετε ὅτι σημαίνει καὶ τὴν ἀρχὴν δημο-
ουργίας Ἑλλ. μουσικῆς!

Ὅχι κύριοι! ἀπατάσθε, καὶ ἀπατάσθε φρικτὰ.

Ἐθνικὸς χαρακτηρ δημοτικὸν τραγούδι δημιουργίαν Ἑλλ. μουσικῆς, εἶνε
ἔννοιας, ποῦ ἀπὸ τὴν βαθειὰν ἐπίγνωσιν τῆς ἀποστολῆς μας βγαλμένης, μάς δι-
δου τὴν συγκίνησιν τῶν ἀδρῶν σκέψεων, τὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν σκηνίων ἰθα-
νικῶν.

Ἄλλὰ ὅταν ἡ ἐπίγνωσις αὐτὴ λείπῃ, τί μάς χρειάζονται αἱ φράσεις αὐταί;

Πεισθῆτε λοιπὸν, πῶς οἱ προφητικοὶ σας λόγοι, καὶ ὁ ἐξωφρενικὸς σας ἐνθου-
σιασμὸς, δὲν ἔχουν εἰδῶ τὸν τόπον τους διόλου.

Καὶ διὰ νὰ μὴ φανῶ παραδοξολόγος, εἰς τὸ κλείσιμον τῶν γραμμῶν μου
αὐτῶν, καὶ διὰ νὰ μὴ φανῶ ἴσως κάπως μεροληπτικός, σας βεβαιῶνω πῶς καὶ ἐγὼ
ἐνθουσιάσθηκα μὲ τὸ ἔργον τοῦ Ἄραμη καὶ ἐγὼ τοῦ ἑτοιμασκα ἓνα θεατὸν χει-
ροκρότημα.—Ὅπως μ' ἐνθουσίασαν, ἴσως καὶ περισσύτερον μάλιστα, ἡ αὐτὴ,
ἄλλων προγενεστέρων τοῦ Ἄραμη, ἐργασίαι.

Τὸ ἔργον ὅμως αὐτό, τελειώνει ἐκεῖ ἀκριβῶς ποῦ σεῖς νομίζετε ὅτι ἀρχί-
ζει! Τελειώνει ἀπὸ τὴν στιγμήν ποῦ ἀρχίζει νὰ λαμβάνῃ—ἀπὸ πνεῦμα κερθε-
σκοπικῆς καθυφρῆς ἐπιχειρήσεως—τοῦ κοσμοπολιτισμοῦ τὸ βάπτισμα.

Καὶ ἓνα ἔργον καλλιτεχνικόν, ἔχον ὅμως τὴν ἐμπορικὴν, ὡς βράτιν καὶ σκοπόν, ἐπιχειρήσιν—διότι ὁ ἀληθὴς ἀπόστολος μίς τοιαύτης ιδέας, κύριε Χάρη Ἡμερινέ, ὄχι μὲ μίαν πλουτοκρατικὴν, ἀλλὰ μὲ μίαν λαϊκὴν, μὲ μίαν πάνδημον συνάθροισιν ἀρχίζει τὸ κήρυγμά του—ἓνα ἔργο, λέγω, μὲ τὸν ἀρνητικώτερον αὐτὸν κάθε εὐγενοῦς ιδέας συντελεστήν, καὶ μὲ τὴν ἐσφαλμένην του αἰσθητικὴν, δὲν προσθέτει τίποτε εἰς ὅ,τι λέγεται Ἰωή, εἰς ὅ,τι λέγεται Ἰδανικὸν ἐνός Ἔθνους.

Μὲ ὕλην τὴν δυνατὴν ἐκτίμησιν

Γεωργ. Ἀξιότιμος.

***

ΜΙΑ ΠΟΙΗΤΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΗ

Ὁ κ. Παλαμᾶς εἰς τὸ περί Δροσίνης ἄρθρον του, (Κριτικῆς τεύχος δεύτερον) ἀποφαίνεται ὅτι, ἓνα ἀπὸ τὰ καθήκοντα τῆς κριτικῆς, ἀπὸ τὰ χρέη, ὅπως λέγει, — καὶ εἶνα τόσα πολλά τὰ χρέη τῆς μεγλομανοῦς αὐτῆς γερουτοκράτης, — εἶνα καὶ τὸ κρίμασμα, ὄχι αὐτῆς τῆς ἰδίας, ἀλλὰ μίς ἐτι κ ἐτ τας ἐπὶ τοῦ ἐκάστοτε θύματος της.

Ἡ κ. Οὐμπέρ δὲν ἐσοφίθη ποτὲ παρόμοιον ἐξευτελισμὸν διὰ τοὺς θαναιστας της. Ἡ παλαιὰ αὐτὴ νέα — πῶς νὰ ὀνομάσωμεν ἄλλοιῶς τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς κριτικῆς : — εἰς ὅρα καὶ αὐτόν. Μπράβο της ! Ἄς εἶνε καλὰ καὶ πολλὰ τὰ ἔτη της !

Ὁ κ. Δροσίνης, λοιπόν, εἶνε τὸ θῦμα τὴν φορὰν αὐτὴν τοῦ τοιοῦτου κριτικοῦ τερτιπίου, καὶ εἶνε πραγματικῶς ἄξιον θῦμα.

Μία καρτέλα εἰς ἓνα τυπλὸν — διὰ νὰ ποῦμε καὶ τοῦ στραβοῦ τὸ δικίον — καὶ εἰς αὐτὴν μὲ τὸν θεόν, διὰ τὴν προσοχὴν καὶ τὴν εὐσπλαγχνίαν τῶν διαβατῶν, καὶ ὁ κ. Δροσίνης μὲ τὸ τελευταῖο του δυστύχημα — τὴν ἔκδοσιν τῆς Γαλήνης, — εἶνε ἄξιος παντός ἐλέου.

Εὐτυχῶς δὲν συμβαίνει τὸ ἴδιον καὶ μὲ τὸν δικὸν μας ποιητὴν — τὸν ποιητὴν τῶν Σημάντρων—μίαν ταπεινὴν — ὑπὸ τὴν καλὴν της σημασίαν ἢ λέξις — καὶ ἔνευ τυπογραφικῶν ἀξιώσεων συλλογῆν, —διὰ τὸν ὁποῖον βέβαια τὸ παρὸν σημείωμα κάθε ἄλλο, παρὰ ἐπάγει θέσιν ἐλεήμονος καρτέλας.

Ἄλλως τε ἡμεῖς δὲν ἐπαγγελλόμεθα μηδὲ τὸν κριτικὸν κᾶν.

Τὸ βιβλίον τοῦ κ. Ἰωαννίδου μᾶς ἔκαμε μίαν ἐντύπωσιν, καὶ τὴν προσωπικὴν γνώμην μας ἐπιχειροῦμεν ἐδῶ νὰ διατυπώσωμεν χωρὶς ἀξιοματικῆς ἀξιώσεως καὶ χωρὶς τὴν αὐταρτίσκειαν μεγαθύμου πατροναρίσματος.

Τὰ Σήματα, ἀντιστάτως μὴ οὔτης ἰσχυρῆς, τὰ ἐδιαβάσαμεν ἐν μιᾷ νυκτὶ καὶ μόνῃ. Ὑπογραμμίσσαμεν τὸ ἰσχυρᾶς, διότι πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι κάποια ἀντίστασις ἐπροτάχθη εἰς τὴν ἀρχὴν, καὶ ἀντίστασις μάλιστα ὄχι εὐκαταφρόνητος.

Αἱ Γοητεῖαι καὶ τὰ Ρόδα τῆς ἀγάπης, δὲν ἴσαν χωρὶς διαβολικὰς μαγγανείας ἐκείνας καὶ χωρὶς ἀγριάκαθα αὐτὰ, ὅπως καὶ τὰ Ψηλὰ καὶ τὰ Ὀλόγυρα, κατόπιν, δὲν εἶνε ἄκοπα, οὐδ' ἀκίνδυνα ἀκροατήματα, ἐν μέσῳ νυκτὸς μάλιστα, ἀλλὰ μπροστὰ στίς ὄψεις καὶ στίς Νεκρῆς ἀγάπης καὶ στὰ Ὄρατὰ καὶ Ἀόρατα, τοὺς ἄλλους αὐτοὺς ὑποκίτους τῶν Σημάντρων, αἱ ἀντιτάσεις, παύουν καὶ ἡ ἀποζημίωσις εἶνε ἱκανοποιητικὴ, τὴν γραμματίων ὄψεως.